

KAYNAK

BALIKESİR HALKEVİ

İÇİNDEKİLER

<i>Garp ve şark feodali- teleri üzerinde bir kalem tecrübesi</i>	<i>Refet Onurlu</i>
<i>Dünyada ve Türkiye- de petrol ve cihan ekonomisindeki rolleri</i>	<i>Dr. Reşat İzbirak</i>
<i>Karanlığa hücum(Şiir)</i>	<i>Refik Fikret Sağnak</i>
<i>Karasi oğlu İmir vakfı</i>	<i>K. Kâni Akpınarlı</i>
<i>19 Mayıs</i>	<i>Avni Güler</i>
<i>23 Nisan</i>	<i>İsmail Karan</i>
<i>Hitabe</i>	<i>Şahran Tampınar</i>
<i>23 Nisan</i>	<i>Avni Güler</i>
<i>Zafer iki perdelik milli facia</i>	<i>Suat Canvaner</i>

CİLT
9

Sayı: 100

19 - Mayıs - 1941

**Evimizin
Neşrettiği
KİTAPLAR**

- 1) — Halkevimizin sekiz aylık çalışması
- 2) — Köy kitabı
- 3) — Öz Türkçe adlar.
- 4) — Çepniler,
- 5) — Halk inanmaları,
- 6) — Özel görenek ve inanmalar,
- 7) — Atalar Sözü
- 8) — Bağcılık,
- 9) — Verem,
- 10) — Yusuf Fakih,
- 11) — Yurdum için,
- 12) — Balıkesir Coğrafyası,
- 13) — Konferanslar
- 14) — 17,18 inci asırlarda Balıkesir şehir hayatı,
- 16) — Köylü Ormandan nasıl faydalanır,
- 17) — 19 Mayıs,
- 18) — Yağcılar ve Savaş-tepe mânileri.
- 19) — Öz Ses ve Zevk kaynaklarımız.
- 20) — Balıkesir ve civarında Yürük ve Türkmenler
- 22) — Türkiyede Su ve Ağaç meselesi
- 23) — Uygurlar ve Uygur Medeniyeti

**Garp Ve Şark Feodaliteleri Üzerinde
Bir Kalem Tecrübesi**

YAZAN: *Refet Onurlu*
Lise Tarih Muallimi

Her ilimde olduğu gibi tarihte de kendine mahsus tabirler, istilâhlar vardır. Feodalite tabiri, işte bu tabirlerden biridir.

Bu kelimeye biz eskiden hep Avrupa tarihinde rastladık. Eski kitaplar bazen bu kelimeyi aynen kullanmazlar; o küçük "Derebeylik usulü," diye zikrederlerdi. Avrupa-da tarihi bir rejimin ifadesi olan bu tabirin son zamanlarda kendi tarihimizde "Tavaif-i mülûk veya "Beylikler," tabirleri yerine kullanıldığını görmekteyiz. Hükûmdarlıkla idare olunan memleketlerde merkez otoritesinin zayıflayıp dağılması ve arazinin inkisama uğramasıyla meydana gelen her anarşik vaziyet, acaba garbî Avrupa orta kurununda zuhur etmiş bir rejime alem olan bu feodalite kelimesi ile ifade olunabilir mi? Filvaki Avrupalı müelliflerin kitaplarında muhtelif memleketlerde muhtelif zamanlarda vukubulan bu kabil tarihî vakıalar bu kelime ile ifade ediliyor. Meselâ Çin, Japon, eski kurmun Mısır feodaliteleri gibi.

Lâkin bu, nihayet bir kıyas değil midir? Bir ifade zaruretinden doğmuş mudur? Hakikatde Mısır'ın, Çinin ilk feodaliteleri garbî Avrupa orta kurun âleminin feodalitesine nasıl benzeyebilir? Keza şarkın İslâm âleminin ve nihayet Selçuk Tavaif-i Mülk'ü ile garp feodalitesi arasında nasıl bir münasebet mevcut olabilir? Garpde Milâdî X. cı asır ile XIV. cü asır arasında inkışaf eden feodalite ile Selçuk beylikleri nihayet bir zaman birliği noktasında birleşebilirler. Aynı zamanda hakimiyet ve arazi parçalanması her ikisinde de müşterek bir vasıf olabilir. Lâkin mahiyet ve teşekkül bir olabilir mi?

Feodalite garpde orta kurunu vasıflandıran ne eski kuruna ve nede modern kuruna uyan içtimai ve siyasi bir rejimdir. Bu rejim tamamen garbî Avrupa ve orta kuruna aittir. Avrupa Asyadan nasıl ayrı bir varlık ise bu iki kıtanın tarihî hadiselerinin de oluş ve imtidadları birbirinden öylece ayrılır.

5037870
1941, 100-103

Garphılar tarihi kurunlara taksim ederken kendi memleketlerinde vukubulan hadiseleri nazarı itibar almışlardır. Bir taraftan Roma imparatorluğunun yıkılışı ve imparatorluk enkazı üzerinde Romalıların barbar tesmiye ettikleri yabancı devletlerin kuruluşu diğer taraftan karışık putperestliğin kalkması ve yerine Hirisitiyanlığın kaim olması gibi hadiseler Avrupada orta kurunu açar. Binaenaleyh Avrupa orta kurunu bir hristiyan, Roma ve Barbar kavimleri kültür, zihniyet ve tarzlarının mahsulüdür. Şarkın orta kurunu nereden başliyabilir? İslâmî hareket ki dinî ve siyasîdir -şarka mahsus bir orta kurun başlangıcı sayılamaz mı? Kabul olduğu takdirde Osmanlı devletinin şarkda yeni bir imparatorluk nizamı tesisi tarihine kadar devam eden devir şarkın orta kurunudur. Bu şark orta kurunu Avrupa orta kurunu ile aşağı yukarı bir zaman birliği gösterilir. İşte bu şark orta kurunu bir İslâm Türk kültür zihniyet tarzının mahsulüdür. Avrupa orta kurunu ile şark orta kurunu arasında bariz ve aşıkâr bir fark olduğuna göre her iki muhitte vukubulan hadiseler mahiyet ve oluş itibarıyla yekdiğrine benziyebilirler mi? Şarkın tavaifi mülûk'ü veya beylikleri garbin feodalitesinin aynı mıdır? Esasen Avrupa tarihçileri feodaliteyi tamamen garbe aid [occidental] bir vakıa olarak kabul etmiyorlar mı? Bu gün umumî tarih kronolojisinin Avrupalıların kurunlara aid tasnifi kabul etmekte bizce hiç

bir mahzur yoktur. Zira bu tasnifi mühim esaslara dayanmakla beraber nihayet tarih etüdünü kolaylaştırmak için yapılmıştır. Bundan başka Roma imparatorluğunun yıkılması Orbis Romanum nizamının bozulması Avrupa kadar şarkı da alâkadar eden bir hadisedir. Şarkda Roma ananesinin Bizans ile dejenere bir şekilde devam etmesi ve hristiyanlık garpde bir müessese halinde kökleşirken şarkda İslâm ve Türk hareketinin yeni bir nizam kurması Akdeniz hadiseleri ile hususî şekilde ilgilidir. Orbis Romanum'un bozulması garpde ve şarkde yekdiğlerinden farklı nizamların doğmasına yol açmıştır. İşte garpdeki nizam Rönesansa kadar garbe has feodalite rejimini ve şarkdaki nizam da İslâm çerçevesi içinde Tavaifi mülûk rejimini vücuda getirmiştir. Gerek İslâm aleminin Tavaifi Mülûk'ü gerek Türklerin İslâmîğe el koymasından sonra meydana gelen Türk Beylikleri menşei, mahiyet ve oluş itibarıyla hiçbir zaman feodaliteye benzemez. Binaenaleyh tarihi bir garp nizamına alem olan feodalite tabirini şark nizamı için de kullanmak hatalı bir kullanıştır. Zira şarka aid tarihi vakıayı bu tabir tamamen ifade edemez. Umumî olarak İslâm aleminin Tavaifi Mülûk'ünü bir tarafa bırakıp millî tarihimize görülen beylikler rejimini elimizde mevcut malûmata göre garp feodalitesi ile karşılaştıralım. Bunun için de önce garp feodalitesinin mahiyetini, menşei, teşkilâtını, içtimai

sınıflarını ve toprakla insanlar arasındaki münasebetleri gözden geçirelim.

Feodalite'nin garp zamanını vasıflandıran siyasî ve içtimai bir rejim olduğunu biraz önce söylemiştik. Bu rejim içtimai bakımdan toprağa tasarruf şekli ve siyasî bakımdan ise, şahsî vazifeleri ifa mecburiyeti müstesna, müstakil surette hareket eden bir iktidar hiyerarşisinin mevcudiyeti ile kendini gösterir. Bu rejimin tesiri hukukun bütün branşlarına yayılmış olduğundan amme hukuku bakımından düşünecek olursak feodalite hakimiyetinin parçalanmasından ibarettir. Hakimiyet merkez otoritesinden çıkmış, fief veya büyük malikâne [Alleu] sahibi olan bir takım büyük senior'ların ellerinde dağılmıştır. Hususî hukuk bakımından ise şahıs ve toprak vaziyetine temas eder. Evvelâ şahıslar arasında muhtelif dereceli tabiiyet bağları koyarken bu bir şahsî zincir vücuda getirir. Sonra bu aynı bağları topraklar arasına da koyarken bu da maddî bir zincirin teşekkül etmesile neticelenir. Nihayet bu iki zincir karşılıklı sıkı bir münasebette bulunurlar. Şahıslar, mutasarrıfı bulundukları topraklarının tabiiyeti dolayısıyla birbirine bağlı olurlarken bu, müteakıl toprak ve şahıs hiyerarşisini vücuda getirir. İşte bu içtimai ve siyasî vaziyet ne eski kurunun Roma vaziyetine ve ne de modern kurunun içtimai ve siyasî vaziyetine benzer. Zamanımızda olduğu

gibi Roma hukukunda da normâl vaziyette her toprağın bir sahibi bulunduğundan ve tam mülkiyet normâl şekil gösterdiğinden mülk adli münasebetlerin temelini teşkil eder. Avrupa orta kurununda ise bilâkis aynı toprak üzerine muhtelif mahiyette haklar umumi olarak üstüste mevzu bulunur. Öyleki mülk mefumu ya yoktur veya manasınını kaybetmiş bir hâldedir. Siyasî sahada ise zamanımızda olduğu gibi Romalılarda devlet fikri, hükûmet Respublica (amme işi) telekki olunan devlet fikrinin tahakkuk tarzından başka bir şey olmadığından hükûmetin maddî şeklinden müstekilesâsî bir fikirdir. Hakim devlet, salâhiyetlerini devlet adamları ve memurlar vasıtasıyla icra eder. Halbuki feodalitede ne devlet adamı ve ne de memur vardır. Hattâ devlet bile yoktur. Zira bu zamanın memuru evvelce vekâleten yaptığı yazifesini kendi namına yapmaktadır. O suretle ki bütün derecelerde meydana gelen tasarrufdan mütevellit iktidarlar hiyerarşisi siyasî sahada hakların meşrut tabakalaşmasına içtimai sahada tam mülkiyete tekabül eder. Son bir tahlilde görülür ki feodalite içtimai bakımdan mülkün ve siyasî bakımdan hakimiyetin dağılmasından çıkmıştır. Buraya kadar feodalitenin içtimai ve siyasî mahiyetini kısaca anlatmış oluyoruz. Bunu teşkilâtan bahsederken biraz daha uzun anlatmış olacağız. Şimdi menşei, bahsine geçelim. (Devamı var)

Dünyada ve Türkiyede petrol ve Cihan ekonomisindeki rolleri

Yazan: Dr. Reşad İzbirak

Dünya nüfusunun artması ve teknik icaplarının günden güne bir az daha fazla çeşidlenmesi ve ilerlemesi dolayısıyla bilhassa son yıllarda petrolün ehemmiyeti durmadan artmış ve buna olan ihtiyaç her gün bir az daha fazlaşmıştır. Filhakika, sadece demir ve kömür asrı olarak tanınmış olan on dokuzuncu asra mukabil içinde bulunduğumuz yirminci asra bir de petrol ilâve olunmuştur

Otomobileciliği ve tayyareciliği doğuran infilaklı motörlerin icadı ve bütün dünyaya yayılmasıdır ki petrol, kendi sahasında, rakipsiz bir enerji kaynağı ve muharrik kuvvet unsuru olarak gerek iktisadî ve gerekse siyasî sahadaki büyük ehemmiyetini ortaya koyuyor. İşte, ancak 20 ci asrın yılları içindeki icatlarla yeni istihlak sahaları bulmuş olan ve bazı yerlerde eşsiz bir kudret menbaı haline gelmiş bulunan petrol ile, bu gün, dünya üzerinde on milyonlarca otomobil ve tayyare motörleri işlemektedir.

30 yıl evveline kadar, tasfiye ile ancak % 35 kadar bir nisbeti kullanılabilen petrolden, bu gün, azâmî derecede istifadeye başlan-

mıştır. Filhakika, petrolün tasfiyesi neticesinde kalan ve daha önceleri işe yaramıyan mazut atomlaştırılarak maden kömürünün kullanıldığı yerlerde istimal olunmağa başlandı. Böylece, otomobil ve teyyarecilikte rakipsiz olan petrol, sabit makinelerde ve muharrik kuvvet olarak gemilerde, kömüre şiddetle rekabete başladı. Bu sahada petrolün (Mazutun) kömüre fâik tarafları vardır:

1 — Aynı ağırlıktaki bir mazut kütle sinin te'min ettiği hareket, kömürden çok daha fazladır.

2 — Bunun neticesi olarak da gemilerde az yer işgal eder ve yerine göre, ticaret eşyası, harp malzemesi veya yolcular için daha müsaid ve bol yer bırakır.

3 — Kömürle işleyen gemiler sık sık, hiç değilse iki haftada bir, kömür almak için bir limana uğramak mecburiyetinde oldukları halde, petrolle müteharrik gemiler aylarca denizlerde dolaşabilirler.

4 — Bunlara birde petrolün daha temiz ve kül bırakmıyan bir madde olduğunu ve kendinden pek çok maddeler istihsal edile-

bilen bir ibtidai madde olduğunu ilâve edersek kıymetini bir az daha fazla anlamış oluruz.

Denilebilir ki medenî dünya petrolün esareti altına girmiş, petrol için mücadeleler, petrol tedariki için her memleketin sarf ettiği gayretler, bu günkü ekonomik ve siyasî hayatın en esaslı hadiselerinden biri olmuştur.

Petrol, terkinde vasatî olarak % 85 karbonu ve % 15 kadarda hidrojeni ihtiva eden ve bir miktar da oksijen, kükürt, azotu havi bulunan ve yerine göre gaz, mayi ve sulp (Asfalt) olabilen bitüm'ler gurubuna dahildir. Tabii olarak sondaj veya sızıntılarla yer altından çıkan ham petroller birbirlerinden çok farklı fizikî vasıflar gösterirler:

Renkleri, kesafetleri, koyuluk dereceleri, suhunet derecesi ilâ çok değişir.

Petrol nasıl meydana gelmiştir?

Bu suâl hakkında henüz umumî ve kat'î bir cevap yoktur ve mesele halâ münakaşalıdır. Bununla beraber bu teşekkülü izah etmek için, petrolün uzvî (organik) bir menş'e den geldiğini iddia edenler olduğu gibi, gayri uzvî (enorğanik) bir teşekkül tarzı ihtimalini kabul eden bir çok nazariyelerde vardır.

1 — Umumiyetle Jeoloğlar tarafından kabul edilen ve kimya gerler tarafından da yapılan tecrübelerle iyi neticeler veren uzvî teşekküle göre, petrol, çok mühim miktarda hayvanî veya nebatî maddelerin kendilerine mahsus

bir taallülünden ibarettir. Burada, bilhassa mikroskobik ibtidai mahluklar mevzuu bahseldüğü gibi, daha mütekâmil hayvan yığınları ve nebatlar da hatıra gelir. Son zamanlarda hayvanî yağları taz yik altında taktir etmek suretile meselâ balık yağında Pensilvanya petrolünün hususiyetine pek yakın bir taktir mahsulü elde edilmiştir. Bir çok mütehassızlar petrol teşekkülünü kısaca şöyle söylüyorlar: Jeolojik yükselme ve ve alçalma te'sirile denizden alâkası kesilen körfezlere, bir den bire tuzlu veya tatlı suların hücumu, deniz hayvanlarının kütle halinde ölümüne sebep olurlar. Bunlar umumiyetle deniz rüsubatının en mühim kısmını teşkil eden pek küçük ve iptidai hayvanlardan diyatome ve saireden teşekkül etmektedirler. Okyanuslar mualâkda bulunan planktonlar, rüzgâr ve dalgalarla sürüklenerek, sonradan kara olan denizlerin müsaid yerlerinde tutunur ve bilhassa mahfuz kıyı göllerinde (lagün) pek ürerler. Bu mikroskobik mahlukların yavaş yavaş tabii veya nisbeten süratli ânî ölümlünden de bakiyeler toplanabilir. Bu gün, dünyanın en mühim petrol sahalarından biri olan ve Karpatlardan Moldava, Roman-ya'dan Kırım'a ve oradan Bakü, üzerine ve Aral gölüne kadar uzanan büyük petrol sahası üçüncü zamanda, hayvanatı çok zengin büyük bir denizle kaplı idi. Karalar yükselmeğe başladığı zaman deniz geri çekilerek buradaki petrollü tabakalar mey-

KARANLIĞA HÜCUM

Kalmasın yarına karanlığa hücum!
Çıkar gözlerini gecenin at dağların ardına!
Su gibi ömrü uzasın gündüzlerin..
Arkadaşların gözü kör olsun ışıktan
Bana bir duble doldur garson
Şu aydınlıktan.

Refik Fiket Sağnak

dana gelmiştir Hulâsa olarak petrolün uzvî teşekkülünü umumiyetle şu safhalarla izah etmek kabildir.

a. Deniz Plankton'lerinden büyük mezarların teşekkülü,

b. Kum ve kilin bunlar arasına karışması ve üzelerini örtmesi,

c. Azotlu mürekkebatın tahallül ve kaybolması ve yağ hamzılarının cesed mumuna tahavvülü,

d. Bunlar üzerinde muazzam kil tabakalarının hava geçilmez bir şekilde tabakalanması,

e. Nisbeten az suhunet ve fakat yüksek tazyik altında yağ maddelerinin tahallül ederek karbonlu idrojen mahlulü şekli,

f. Başlangıçta ufki iken, sonraları kısır hareketlerle antiklinal haline gelen tabakaların çatlak ve yarıklarında petrolün toplanıp zenginleşmesi.

Kısaca diyebilirizki, petrol, bilhassa ibtidaî deniz hayvanlarının vücutlarını teşkil eden diğer

uzvî maddelerin tahammür, çürüme, tefessüh ve tahallülünden sonra geriye kalan yağlardan teşekkül etmiştir ki, buna nebatî menşeli reçine ve mumlarda iştirak etmiş olabilirler.

Bu çürüme ve tefessüh mahsulleri evvelâ denizin veya tatlı suyun killi tabakaları arasında bulunur. Bundan sonra çatlak ve yarıklar vasıtasile yukarıya çıkarak bunların yakınında umumiyetle kumlu, nadiren kireçli tabakalar içinde muhtelif devirlerde yataklanmış bulunurlar.

Meselâ: Maden Tetkik ve Arama Enstitümüzün Siird havalisinde Raman dağı mıntıkasında bulduğu petrol, 50 kilometre uzunluğunda ve 10 kilometre genişliğindeki bir antiklinalin şimal yatımının şark tarafında ufak çatlaklardan çıkma ve bulunduğu yere izafeten midyat kalkerleri adı verilen sahranın boşluklarını dolduran yapışkan asfaltlı bir petrol olarak görülmektedir.

(Sonu var)

Balıkesir Vakıfları üzerinde araştırmalar : 4

KARASI OĞLU İMİR VAKFI

K. Kâni Akpınarlı
— III —

(99 uncu sayıdan mabat)

VII — Okuf köyünde vakî Karesi oğlu İmir bey vakfının şartı vakıfa göre mütevelliyeleri bulunan Eyyub kızları Ümmühan ve Âişe nam hatunlar vakfı mezbur mürtezikasına vazife-i muayyinelerini mahallinde vermiş olup gulle-i vakfı tamamen kendi masraflarına sarf ve istihlâk eylediklerinden mada birde ahare tefviz etmeleri üzerine Eyyub'un kız kardeşi Şemsiye'nin kızı diğer Âişe'nin merkeze müracaatı üzerine mezkûr vakfın zaviyedar ve tevliyetinin Ümmühan ve Âişe'den alınarak diğer Âişe'nin yedine verilmesine dair 3 Zilkade 1123 tarihli ferman.

VIII — 1122 tarihli bir emirle Balıkesir muzafatından Okuf köyünde vakî İmir bey mezreası evlâde müsavi derecede şart olub evlâd-ı vakıfın Âişe, Fatma ve Havva nam hatunlar hüccet-i şer'iyye ile mutasarıflar olub bu kerre emsali gibi ellerine yeniden berat verilmiştir.

IX — Karesi sancağında Balıkesir nahiyesinde Karesi oğlu İmir bey evkafından açık türbe vakfının vakf-ı şarta göre ikinci derecede mütevellî ve zaviyedarı olan Mehmed Bin Mehmed'in ölmesi üzerine açık kalan mütevellîlik ve zaviyedarlığa ayni derecede Mehmed'in kız kardeşleri Saliha, Rabia ve Hatice ile yine Mehmed'in oğulları İsmail ve İbrahim aralarında vakf-ı mahsûlden her sene alınacak masûlü

müsavi şekilde taksim ile baki kalanı da müteveffa Mehmed'in mahlûlünden evlâdları İsmail ve İbrahim ile aynı şekilde iştirakleri için ellerine yeniden berat verildiğine dair 24 safer 1185 tarihinde Babadağından gönderilen emir.

X — Karesi oğlu İmir bey evkafından açık türbe vakfının vazife-i muayyine ile zaviyedarlık ve tevliyeti batnı evvelde Rabia ile kız kardeşi Saliha'nın üzerinde iken Saliha'nın bilâveled ölmesiyle hissesi Rabia'ya tevcih edilmiş iken bundan evvel mütevellî ve zaviyedar bulunau Mehmed bey oğlu İbrahim'e verilmesi üzerine Rabia hanım Saliha'dan gelen hakkının tekrar kendisine verilmesini merkezden istirham ederek İbrahim ile mahkemede mürafaalarının yapılması emrolunarak yapılan mürafaada her ikisinin de ellerinde şer'i senedleri olmadığı görülerek bunlardan hangisinin mezkûr evkafa mütevellî ve zaviyedar olduklarını bilinmeleri için memleketin dürüst ihtiyarlarından sorulmuş ve bunlardan alınan müsabet cevaplardan tevliyet ve zaviyedarlık hakkı Rabia'nındır ve bu halin de Balıkesir'de mektulen vefat eden Salih'in vaktile tama' ve hirsinden ileri geldiğini ifade etmeleri üzerine badema tevliyet ve zaviyedarlık işleriyle yalnız Rabia'nın meşğul olacağına dair 15 Cunaad-el. ulâ 1199 tarihli fermanla bildirilmiştir.

19 Mayıs

Avni Güler

Şu güzel yurdumuzun içinde milli güneşin Samsun ufuklarından doğarak Türk ruhunun derinliklerinde, Türk istiklâlinin başında ve Türk inkilâbının olgunluğunda tecelli ettiği günün yıldönümüdür. 19 Mayıs.

Millî tarihimizin altınla yazılı sahifelerine daha parlak ilâveler yapan ve devrimler yaratarak temeli istiklâl genç Cumhuriyeti kuran bu gün, bütün dünyaya bir defa daha Tür azminin, Türk savletinin ve başı eğilmez Türk milletinin ne demek olduğunu hayretler içinde gösteren büyük kudretin yıldönümünü tesit ediyoruz.

Göklerden koparıp ay yıldızı bağrına almış, Vatan ve istiklâl uğrunda şehit olan yiğitlerin kanına boyanmış şanlı bayrağımızın yaşlı dalgalarını dindirip şen ve istiklâl hevesile kanatlarını dalgalandıran ve afaka çıkaran ebedî şefimiz (Ulu Ata-Türkün) Tür gençliğini ve Türk yiğitlerini bu bayrak altında tam bir birlikle topladığı gün selâmlıyoruz.

Bizlere bu günü hediye eden ebedî şefimiz Ulu (Ata Türkün) manevî huzurunda saygı ile eğilir ve millî şefimizi, Ulu milletimizi hürmetle selâmlarım.

Gençler için beden terbiyesi ve spor tezahüratına hasredilmiş olan bu günü bizlere hediye eden

olgun şeflerimize ve büyük milletimize gençlik namına şükranlarımızın arzını bir vecibe bilirim.

Evvelki acı günleri, acı hatıraları burada söylemek istiyorum. Yurda saldıran kara gönüllülere tam bir darbe, istiklâl için çırpınan millî varlığımıza da olgun bir hayat bahşeden büyük güneşin doğduğu bu gün, Türk geçliğinin bir günü ve bütün yurdun candan kutladığı bayramıdır.

Bu bayramın büyüklüğü, şairlerin hayal ufuklarından taşan ediplerin kaleminden tasvirden âciz bırakan bir âlem olduğunu tebarüz ettirmek isterim.

Bu gün, Türk yurduna saadet getiren bir güneşin ilk doğduğu gündür. Bu gün Türk geçliğine hediye. Aynı zamanda geçliğe vazife. Beden terbiyesi ve spor vücutları normâl neşvü nemaye doğru götüren, olgunlaştıran hareketler değilmi?

Tunç bedenli, çelik kollu, sağlam bünyeli geçliğin millî bir iarla dolup taşmasını temin eden bir varlık değilmi?

Beden terbiyesi kanununun bizlere hitap hitap ettiği engin ifade ve arzu karşısında bu günün saadetiyle meşbu olarak yurt müdafaasına hazırlanmak için beden terbiyesi ve sporlarımızı yapmağı candan bir vazife biliriz.

Çünkü dünya tarihi içinde millî tarihlerimiz parlak bir örnek,

(Sonu 512 inci sayfada)

23 NİSAN

İsmail Karan

Sayın kardeşlerim; Şu berrak ve temiz semanın altında mübarek günümüz 23 Nisan'ın yirmi birinci yıldönümünü kutlarken kalplerimizden gurur ve heyecan taşıyor. O günleri gözlerimizin önünden geçirecek olursak, bunda ne derece haklı olduğumuzu kolayca anlarız.

Padişahların bozuk idaresi, memleketi her an karanlık bir uçuruma doğru biraz daha yaklaşıtıyordu. Eğlence, zevk ve ihtisamlardan başka hiçbir şeyi düşünmeyen, kanları bozulmuş ve dimağları örümcekleşmiş bu hainler, millete yapmadık zulüm bırakmıyorlar, milleti istipdadını öldürücü pençesinde eziyorlardı. Namık Kemâl'lerimiz zindanların rutubetli ve karanlık köeelerinde çürüyor, hürümete susayan dudakları çöllerin kızgın kumlarında boğuluyor, ışığa koşan gözler dünyayı gece buluyor.

Kardeşler! Hangi millet kendini böyle bir uçurumdan kurtarabilir-di.

Bütün dünya milletleri yurdu-muzda daima daralan ve gittikçe merkeze yaklaşan çelik kaleler halinde ilerliyorlardı. İlerleyen düşman çizmelerinin gürültüleri ufuklarımızda yükselmekte idi.

Kardeşler; hangi millet hiç bir maddî kuvvete sahip olmadan bütün dünyaya karşı «kayıtsız

şartsız bir Türk devleti» diye haykırabilirdi. Hangi millet cebalet umurundan, istipdan peçesinden, vahşet bataklığından ve ölüm döşeginden sıyrılarak «istiklâl, vatan diye koşabilirdi. Hangi millet bu karanlıkların içinde bir 23 Nisan nuru yaratabilirdi.

1920 23 Nisan Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk kurulduğu istiklâle susuyan Tür milletinin dünyaya meydan okuduğu gündür.

Kardeşler; şimdi belki tarih sayfalarında isminiz bile geçmiyecekti. Kim bilir hangi milletin esiri olarak yaşıyacaktık.

Toprak olan vücudumuzla kim bilir hangi milletlere altın başaklar yetiştirecektik. Şu satırları düşünürken beni zorlayan bir kuvvet var. Hayır! hayır!.. Türk milleti hiç bir zaman köle olmamıştır. Hiç bir zaman zincire vurulmamıştır. Gene olamaz, gene zincire vurulamaz. Tür milleti ölür, fakat ölü yaşayamaz.

İşte 1920 23 Nisan, işte ölü bir bünyeden yükselen volkan işte uçurumlardan göklere çıkan karanlıkları nurlara boğan kavvet, bu gün tarihe kendini bir defa daha gösteriyor.

Ey kahraman Türk milleti, istikbalde gene dünyayı hayrette bırakacak mucizeler yaratacağsın. Allah Allah seslerine gene dünya parmak ısırarak.

HİTABE

Okuyan: Şahran Tapınar

Dumlupınar İlkokulundan.

Sayın büyüklerim sevgili kardeşlerim

Bu gün 23 Nisan kamutayın Ankarada toplandığı günün 21 inci yıl dönümüdür.

Bu gün Atatürk güneşinin doğduğu gün ve egemenlik bayramımızdır.

Türk milleti ve Türk Cumhuriyeti bu büyük günde erkinliğine kavuştu.

Bu günkü yeni Türkiye bu bu büyük günde irişti.

Türk ulusu dünya tarihindeki büyük mevkiine bu büyük günde kavuştu.

23 Nisan bizim en büyük bayramımız ve haftamızın başladığı gündür.

Biz çocuklar büyük Atatürkün ve onun arkadaşlarının kurduğu Türk Cumhuriyetinin nasıl kurulduğunu nasıl kanlı savaşımlardan sonra meydana geldiğini biliyoruz. Bunu bildiğimiz içindir ki bu günün sevincini daha yakından daha içten duyuyoruz.

Hepimizin, bütün Türk çocukları, büyük Atanın ketiği yolda İnönünün gösterdiği hedefe doğru koşuyoruz.

Evde anamızın istediği, okulda öğretmenlerimizin anlattığı da budur. Nihayet bütün millet in Türk çocuklardan beklediği budur:

İstiklâlimize sımsıkı sarılmak... yükselmek ve ileriye daima göz önünden ayırmamak.

Bu günün Tür çocuğu yarının büyüğüdür. Bu günün Türk ço-

cuğu yarının kahraman Mehmet-eiğidir. Biz hepimiz çarpan kalbimizle bütün bunlar için hazır ve vuran nabzımız bunu fısıldıyor.

Değerli büyüklerimiz

Sizler ve bütün Türk büyükleri bizlere lâzım gelen değeri veriyorsunuz. İşte hepimiz bize verilen haklara ve bizim için yapılan faydalı işlere lâyık olmağa çalışıyoruz. Bu vazifeyi yerine getireceğimize inanıyoruz. Bu gün bütün Türk çocukları çarpan kalplerile şunu haykırıyorlar: Atatürkün zolundayız onun kurduğu ve bize bıraktığı eserin bekçisiyiz yurdun bekçisi yarının bekçisiyiz

Evet yarının bekçisiyiz, analarımız, ablalarımız istiklâl savaşında nasıl erkeklerle beraber dövüştülerse Mehmeteiğin akan yaralarını sardılarsa bizde yarın bütün bu vazifeleri esve seve yapmak için şimdiden birer küçük gönüllüüz. Bize inanınız bize inanmaktasınız çünkü bizde sizin çocuklarıңыз. Bize inanınız çünkü bizde Atatürkü İnönüyü yetiştiren onları başa getiren milletin çocuklarıyız. Bizim damarımızda ba aynı kan vardır.

Bize inanınız: Çünkü bizimde yarın içimizden Atatürkler İnönüler çıkacaktır. Size söz veriyoruz. Sıcak göz yaşlarımızla ant içiyoruz. Emeğiniz boşa çıkmıyacaktır. Eserinizi koruyacak ve yükselteceğiz.

Yaşasın kahraman Türk ordusu
Yaşasın sevgili babamız İnönü.

23 NİSAN

Avni Güler

Hiç bir çağda sönmeyen millî ateşin Ankara kaleleri üzerinde tekrar parladığı gün 23 Nisan.

Baharın göz kamaştırıcı güzel-likleri ve varlıkları içinde kabaran göklere kadar yükselerek havaları hoş kokularıyla dolduran hayat dolu çiçeklerin dünya alemine verdiği zevk ve hayretler günü olan 23 Nisan.

Beşeriyet içinde eksen gönüllerin, kükreyen arslanların vahdetinden doğan ve bütün dünyayı hayrete boğan Türkün benliğini ele aldığı ve millî hakimiyetini kurduğu şirin Anadoluda arşa kadar yükselen pırıltıyariyle varlığını acuna mukaddes tarihi gibi bir daha gösterdiği gün, 23 Nisan.

Boğmak için saldırmış olan elleri, yok etmek için sinesine uzanan hançerleri durduran ve yurdun temiz bağrına basılan bunlar çizmelerin gıcirtısını, baykuşların hoholarını benlik ve mertliğiyle susturan Ulu Atatürk milletin birlik ve içten duygulu hakimiyetine sahip olduğu bu gün, saltanat çenberini kırmış, kendi bildiğini ve kendi duyduğunu tatbik ederek ilk taşı istiklâl olan genç Cumhuriyetin temelini kurduğu gündür.

23 Nisan tekaddüm eden günleri tekrar etmek istemiyorum. Çünkü: o günler ağır şartlar altında altına alınmış Ulu milletin el ve kollarını bağlamak ve hat-

ta fikirlerini bile boğmak için kurulmuş bir kapan şeklinde tecelli etmişti.

Saltanat obir tarafta yalnız kendi sarayını düşünürken şirin Anadolunun yasına ve mert, kahraman milletin engin elemelerine, iniltilerine kulak verenler bile yoktu.

Yalnız Saltanatın, sarayın dediği oluyor, milletin kendi işini kendi yapmasına asla mesâğ verilmiyordu. Bu hal karşısında hürriyet ve istiklâlinin mevzuu bahsolmadığını gören ulu millet coştı. 19 Mayıs'ta Samsun ufuklarından doğan genç ve büyük güneşin (ATATÜRKÜN) etrafına koştı. Toplandı, Ankara kalelerinden ve heo bir ağızdan çıkan gür bir ses afaka yükseldi. Millî hakimiyet, egemenlik.

Bu ses, sarayı ve saltanatı yıktı. Karanlıkları boğdu kara bulutları yurdumuzun üstünden kovdu, uzandı, bütün dünya ufuklarını doldurdu. Her çağda olduğu gibi acunun her yerinde yarattığı akisler cihana parmak ısırtırken medeniyet âleminde en engin ve tam manasile yaratılan varlık ve inkılâplara bir beşik ve kundak olmakla beraber bu gün, Türk çocuğunun da bayramı oldu.

23 Nisan, çocukların bayramı, gençlerin azim ve inani Türklüğün benlik ve egemenliği yurdun en güzel baharı, Gönüllerin bağ-

lılığı, fikirlerin coşkunluğudur. Yiğitlik ve kahramanlığın yoklukları içinde yarattığı harikalar, bu günün kutsiyetinin ve milletin hakimiyetinin en açık ve bariz bir ifadesidir.

Türk çocuğu şeei ve medeninin yarattığı bu günde ne kadar bayram etse yine azdır. Yurdun, yuvanın şenliği, saadeti, istikbalin genci ve kahramanı olan Türk çocuğu benliğini bu gün gibi her vakit koruyacak yükselcek ve varlığını her zaman dünyaya isbat edecektir.

Ey yurdumun şirin bağrında yaşayan tertemiz Türk nesli babalar, analar.

Yavruna iyi bak, temiz tut, sev, okşa, çünkü bu gün bu mini mini yavrusu yarının genci, kahramanı ve tarihte savletler, varlıklar, hakimiyetler yaratan ve bütüd dünyaya medeniyeti yayan Ulu Türk neslinin biricik iftihar yegâne güvencidir.

Benliğime dokunacak her hangi bir rüzgâra bile göğsünü gereker ve yan bakarak uzatılan elleri yakıp kavuracak olad Türk çocuğunu koru, besle, öğret gürbüz büyüt, güven.

Dünya tarihinden önce de mertlik ve faziletlerle var olan ve nice kahramanlık destanlarıyla nam alan asıl neslimizin tarihten sonra da var olacağına asla şüphe ve tereddüt kabul etmez bir hakikat olduğuna inan. İlerinin gençliği olan bu günün çocuğu hem senin ve hemde cemiyetindir.

Ey Türk çocuğu:

Şen ol, büyü, eğlen, fakat bu gün ulviyet ve kutsiyetini ve millî hakimiyetini ne demek olduğunu ve nasıl yaratıldığını büyüklerinden sor, öğren de ne asil bir milletin ne yüksek vazifeli çocuğu olduğunu anla, bil, unutma.

Baharın göz kamaştırıcı güzellikleri ve varlıkları içinde kabaran ve göklere kadar yükselen kokularıyla hayat veren çiçeklerin verdiği sevk ve hayretler günü olan ve cihanda parlayan güneş 23 Nisan.

Şirin Anadoluda Ankara kalesinden parlayan ve pırıltılarla bütün dünyaya benliğini tekrar tanıtan ateş. Türkün millî hakimiyeti, Egemenliği, çocuk bayramı 23 Nisan.

ZAFER

İki perdelik millî facia

YAZAN: Suat Canvaner
Kadostro fen memuru

EŞHASLAR

Kudret	30	yaşlarında bir Subay
Baba	50	" Kudretin babası (Ahmet)
Veli	40	" Ahmedin komşusu
Kaymakam	30	" Ecnebler
Çavuş		
2. Türk Askeri		
1. Ecnebi Askeri		

— Birinci Perde —

Kudret — Korma baba nevar ki ortada.

Baba — Oğul senin ve benim öldüğüm bir şey değil yurt için sende bende ölelim lâkin senin ba arılması lâzım ve o mukaddes vazifen ne olacak.

Kudret — Konuşacak vaktimiz yok tutun bakalım şunun bacaklarından (kendi başından ihtiyarlarda bacaklarından yakaladıkları gibi kaymakamın cansız vücudunu sahnenin solundan çıkarlar. Sahne bir müddet boş kalır sonra Baba Veli ve Kudret sahneye dahil olurlar) Baba o yerini buldu şimdi bana müsaade edin. Tanyeri nerede ise ağarıyor Vazifeme başlayayım (Babasının elini öper babasında onun alınından öper ve)

Baba — Haydi oğlum benden ve bütün sevdiklerinden vazifenin daha mukaddes olduğunu unutma yolun açık olsun.

Veli — (Kudret Velinin elini öper Velide onbaşı öptükten sonra)

Haydi yolun açık olsun bizleri hiç düşünme bizlerden iş geçti

aradığımız bir dilek var istiklâl-ımız Türk ordusunun yağız yüzlü kahraman Mehmetciklerine birdaha kavuşmak ozaman ölsekte gam yemem.

Kudret — Hakınızı helal edin baba yurdum için şehit olurda gelmezsem sakın bana ağlama sizler ile cennette buluşuruz. (Derve çıkar)

İhtiyarlar — Yolun açık tanrı yardımcın olsun evlat.

Baba O gitti Allnh yardımcısı olsun lâkin kuyudaki ne alemde acaba.

Veli — Oda yerini buldu Çaktandır dış biler dururdum aferin Kudrete tam zamanda bir iş yaptı.

Baba — Kuyda pio oldu amma zararı yok işte böyle kara kelpli satılmış yurt haini insanların yeri ya kuyu dibi yahut idam sehbasıdır. (Dışarıdan bir takım sesler gelege ve kapu çalınmağa başlar. İk: ihtiyar birbirilerine baktıktan sonra Ahmet Ağa yavaş yavaş kapuya yaklaşarak seslenir kimo)

Sesler — (Dışarıda yarım bir Türkçe ile) Aç vire amet ağa

biz devriye geldik.

Baba — (Kapuyu açar içerive bir ecnebi zabiti ile bir ecnebi askeri girer) Buyurun çavuş ağa bir isteginizmi var bugün Ankara-
raya sırası bizdedegil.

Çavuş — Yokbe ne Ankeryesi iki saat oluyor Kaymakam bey buraya girmiş onu sorarız.

Baba — Bilmem buradan yarım saat evvel çıktı.

Çavuş — Yokbe nereye çıktı nöbetçi dışarıda dolaşiyor gor-

memiş yalan söylüyorsun.

Veli — Yalana borcumuz ne çavuş. Sana buradan çıktı diyoruz inan bizim sözümüze.

Çavuş — Susbe tilki suratlı herif hem senin böyle sabaha karşı burada neişin var.

Veli — Ahmet Ağa hastalanmış ta beni çağırdı.

Çavuş — (Askere dönerek) ara bakalım şu evin içini bakalım nevar burada.

(Devamı Var)

(Baştarafı 506 ıncı sayfada)
kuvvette millî karakterimin dil-
lere destan olan büyük haslatı
ve uluslara nümune olan fazilet-
lerinden biridir.

Dünyaya at üstünde medeniyet
yayan ecdadımız kudret ve kuv-
vetlerini sporlarını yapmakla
yükselterek kahramanlık yar-
ratmışlardı. Dünkü hayat şart-
larına göre ecdadımız, kılıç,
Kalkan, Kürs, Ok, At, Cirit, spor-
larını ve bedenlerinin terbiyesini
hiç durmadan yapmışlar, çalışmış-
lar ve bu sayede kıvrılmaz bir
bilek, yenilmez bir kuvvet olarak
bütün dünya uluslarına meydan
okumuşlar ve Türk kelimesinin
ifade ettiği kuvvet manasını spor-
larla iktisap etmişlerki: Bizlerde
bu kahramanların genç çocukları
yız.

Davrimler gösteriyorki: Kuvvet
nerede ise hak orada dır.

Bunu bilen ve tarihini iftiharla
yad eden her fert ve millet hiç
bir vakit durmadan daima kuvvetli
olmağa çalışmak vazifesini sevgi
ile ifa edecektir ve etmektedir.

Sayın yurddaşlar.

Bu gün ve Ulu milletin emanet
ettiği istiklâl ve Cümhuriyetin
muhafazası yolunda tunç çehreli
çelik bazulu gençler, bu günün
şartlarına uygun spor yapıyorlar,
yurt müdafaasına hazırlık talim
terbiyesini ifa ediyorlar, candan
koşuyor, coşuyor ve içli bir duy-
guyle kuvvetiktisabına çalışıyorlar

Bu günün ışığı yılmaz ve kah-
raman Türklüğün gülgün semboli
olan bayrağımız altında ve millî
Şefimiz İsmet İnönü'nün emrinde
bizba çalışacağız, spor yapacağız,
kuvvetli azmimizle kuvvetli ola-
cağız. Benliğimizin, varlığımızın
paydar olması yolunda hiç dur-
madan, hep birlik istiklâl uğrun-
da yürüyeceğiz.

Şanlı bayrağımızı şerefle yük-
seklerde dalgalandırmak için eli-
mizden ne gelirse usanmadan
bıkmadan, yorulmadan yapacağız.
Söz veriyoruz.

Yaşasın büyük Türk milleti
ve başımızda bulunan milî Şefimiz
İsmet İnönü, Ordumuz. Türk
gençliği.

HALKEVLERİ DERGİLERİ

Halkevinin adı	Derginin adı	Kaç günde bir çıktığı
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşpınar	»
Amasya	Yeşilirmak	»
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Bafra	Altın Yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	»
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Ölker	Aylık
Artvin	Çoruh	İki ayda bir
Denizli	İnanç	Aylık
Diyarbakır	Karacadağ	»
Elaziz	Altan	»
Eminönü	Yeni Türk	»
Eminönü	Halk bilgisi Haberleri	İki ayda bir
Kayseri	Erciyeş	Aylık
Eskişehir	Halkevi	»
Giresun	Aksu	»
Isparta	Çın	»
İzmir	Fikirler	15 günde bir
Kars	Doğuş	Aylık
Konya	Konya	»
Manisa	Gediz	»
Mersin	İçel	»
Merzifon	Taşan	»
Milâs	Yeni Milâs	»
Muğla	Muğla	»
Niğde	Akpınar	»
Niksar	Ölker	»
Trabzon	İnan	»
Samsun	19 Mayıs	»
Sinop	Dıranaz	»
Sivas	Orta yayla	»
Yozgat	Bozok	15 günde bir
Zonguldak	Kara Elmas	3 Ayda bir

Sayısı 15 kuruştur

Türk dili Matbaası—Balıkesir